

Ervenconsulentadvies 2461 DS: Hooiweg 15, gemeente Dalfsen

Datum : 27 september 2018
Kader : advies inpassing zonneveld, Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO)
Fase : initiatief

Opgave

De eigenaar wil aan de zuidzijde van de Vechtdijk een zonneveld realiseren van 15 ha.

U geeft aan dat de voorgestelde ontwikkeling op deze locatie past in uw visie en aansluit bij de beleidsuitgangspunten en bent bereid aan het initiatief mee te werken mits deze ontwikkeling ook andere, aanvullende, kwaliteiten genereert voor bijvoorbeeld landschapswaarden, ecologische waarden en recreatieve ontsluiting (KGO). U heeft de ervenconsulent gevraagd om te beoordelen of het plan dat nu is voorgelegd voldoet aan deze ruimtelijke kwaliteitseisen.

Het plan is in het begin van de zomer besproken met de direct omwonenden. Volgens de door de gemeenteraad vastgestelde beoordelingscriteria zonneparken op maaiveld is het een voorwaarde dat in het proces van planontwikkeling aandacht wordt besteed aan de acceptatie, het draagvlak in de buurt. Dit is bij aanvang van deze ontwikkeling medegedeeld.

Op 12 juli hebben wij de locatie bezocht. Hierbij waren aanwezig de eigenaar, de adviseur van de eigenaar en de gemeente.

Provincie

Omgevingsvisie en Kwaliteitsimpuls groene omgeving

De percelen liggen in het jonge heide- en broekontginningslandschap. De ambitie is de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden een stevige impuls te geven en soms een transformatie wanneer daar aanleiding toe is. De dragende structuren worden gevormd door landschappelijk raamwerken van lanen, bosstroken en waterlopen, die de rechtlijnige ontginningsstructuren versterken. Binnen deze raamwerken is ruimte voor verdere ontwikkeling van bestaande erven en soms de vestiging van nieuwe erven, mits deze een stevige landschappelijke jas krijgen.

Als ontwikkelingen plaats vinden in de agrarische ontginningslandschappen, dan dragen deze bij aan behoud en versterking van de dragende lineaire structuren van lanen, bosstroken en waterlopen en ontginningslinten met erven en de kenmerkende ruimtematen.

Provincie

Handreiking kwaliteitsimpuls zonnevelden

Deze handreiking adviseert op welke manier zonnevelden een bijdrage kunnen leveren aan de ruimtelijke kwaliteit. Daarvoor worden een aantal concrete ontwerpprincipes verwoord en verbeeld. De provincie gaat planologisch gezien uit van tijdelijk medegebruik. De maximale termijn is op 25 jaar gesteld. Een goede ruimtelijke inpassing, in aansluiting op de gebiedskenmerken, in dit geval het landschap van de jonge heide- en broekontginnings, is verplicht. Afhankelijk van de schaal, balans gebiedseigen/gebiedsvreemd en

eigen/maatschappelijk belang wordt een extra kwaliteitsprestatie gevraagd. In overleg wordt deze balans bepaald. Dit is maatwerk.

De ontwerpprincipes op verschillende schaalniveaus zijn: aansluiten bij de karakteristieken van het (deel)gebied, de omgeving. Maak randen met kwaliteit, eenvoudige hekwerken en poorten. Minimaliseer de ruimtelijke impact van de transformator- en bijgebouwen. Maak deze zo compact mogelijk. Ontwerp een veld met een eenvoudige hoofdvorm, passend bij de schaal en de kenmerken van het landschap. Benut de ruimte, bestaande bebouwing en infrastructuur. Draag bij aan natuur, biodiversiteit (faunapassages) en klimaat, duurzame energiehuishouding, sluiten van kringlopen, participatie.

Als extra kwaliteit kan worden ingezet op een actieve betrokkenheid bij de omgeving, een recreatieve of kunstzinnige invulling aan de randen van het terrein. Maak een (aantrekkelijke) en kwalitatief goede entree en geef het terrein zelf en de randen van het terrein een betekenis.

Gemeente

Structuurvisie (broekontginningen)

De percelen liggen in het landschap van de broekontginningen. De landbouw is de belangrijkste gebruiker van het gebied en blijft ook in de toekomst beeldbepalend. De landbouw geldt dan ook als leidend in de algehele ontwikkelingsrichting van dit deelgebied, maar voegt zich in de structuren van het gebied en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het landschap.

Bestaande functies (ook niet agrarische) krijgen mogelijkheden om te groeien, waarbij het landschap de grens bepaalt. De gemeente streeft naar een versterking van de kenmerken. In de kleinschalige gebieden komt dit de ecologische variatie ten goede. De natuur speelt een ondergeschikte rol.

Kwaliteitsimpuls zonnevelden

De gemeente heeft de provinciale visie als haar beleid vastgesteld met hierop enkele aanvullingen, de 'Dalfser kwaliteitsnormen'. In de structuurvisie zijn kansrijke gebieden voor de plaatsing aangeduid. Per deelgebied zal een nader vast te stellen maximum percentage van de cultuurgrond die bebouwd mag worden met zonnevelden worden bepaald. De zogenaamde 'Proportionele gebiedsbelasting'. Als -te onderzoeken- voorlopig percentage geldt 5.

'Bovenmatige hinder voor omwonenden moet worden voorkomen'. De initiatiefnemer moet bij zijn aanvraag onderbouwen welke inspanningen door initiatiefnemer en omwonenden zijn gepleegd om de aantasting van het woongenot van omwonenden te beperken.

Advies

Landschap, beschrijving

De percelen waarop het zonnepark is geprojecteerd liggen aan de zuidzijde van de Vecht. Ten oosten ligt het complex Vechterweerd met haar recente ontwikkeling van nieuwbouw en natuurontwikkeling bij de locatie van Vitens. Het grootschalige bedrijventerrein Hessenpoort ligt ten noorden van de Vecht. De meander met waterplas en natuurlijke opslag onttrekt vanaf de dijk dit terrein grotendeels aan het zicht. Mede hierdoor heeft het gebied een landschappelijke uitstraling.

Ten westen loopt het hoogspanning tracé dat in verbinding staat met de centrale in Zwolle. Deze centrale is wel zichtbaar vanaf de dijk. De buurtschappen Herfte en De Marshoek liggen ten zuiden.

Het gebied maakt onderdeel uit van de waaivormige structuur van verkaveling die de Marshoek kenmerkt. Dit deel van de broekontginning is meer besloten dan het deel aan de westzijde richting Herfte. De eigenaar heeft enige jaren geleden de perceelsgrenzen aangeplant met streekeigen soorten (bomen en struiken). Deze singels zijn goed ontwikkeld en verkeren in een goede staat van onderhoud. De structuur van deze 'groene kamers' versterkt de kenmerken van het gebied. De ontwikkeling van dit 'groene raamwerk' is zowel landschappelijk als voor de natuur een waardevolle ontwikkeling die destijds is ingezet.

Op de dijk ligt een fietspad dat door recreanten en forensen intensief wordt gebruikt. Aan de zuidzijde grenst het park aan de doodlopende Marshoekersteeg. Aan de oost en westzijde liggen de wegen op enige afstand van het park.

Landschap, advies

Het grootste deel van het park ligt binnen de structuur van de 'groene kamers' en zal hierdoor aan het zicht onttrokken worden. Hoewel de singels dicht van structuur zal het park in de winter mogelijk wel meer zichtbaar zijn. Het noordelijke perceel van het park is wel goed zichtbaar. De verhoogde Vechtdijk vergroot deze zichtbaarheid. Het zicht vanaf deze zijde is gericht op de constructies.

Vanaf de zuid- en (in mindere mate) de westzijde zal er zicht zijn op het meest westelijke perceel van het park. Dit perceel ligt buiten de waaivormige kamerstructuur van de ontginning in het open landschap.

Het zonneveld op deze schaal is een forse ingreep in het landschap. De provincie en de gemeente stellen bij deze schaal van ontwikkeling als verplichting dat naast de basisinspanning aanvullende randvoorwaarden worden opgenomen in de advisering (KGO). Vanwege de landschappelijke waarden van de omgeving onderschrijven wij deze verplichting.

De gehele ontwikkeling moet landschappelijk een meerwaarde zijn voor de plek op zichzelf en de plek in relatie tot haar omgeving. Zowel voor de korte als ook voor de lange termijn.

De waaivormige structuur van de ontginning is waardevol, kenmerkend voor het gebied. De nieuwe ontwikkeling van het zonneveld moet deze waarden respecteren en waar mogelijk versterken. De KGO kan hierop worden ingezet.

In het huidige voorstel wordt het grootste deel van het park in de structuur van de 'groene kamers' gepositioneerd. Hierdoor zal een deel van het park vrijwel jaarrond aan het zicht onttrokken worden. De eerder gemaakte investering van de aanplant van de 'kamers' blijkt nu van waarde voor de inpassing van deze ontwikkeling. De aangelegde structuur draagt voor een groot deel bij aan de gevraagde basisinspanning.

Gevoelig zijn de percelen aan de Vechtdijk en aan de westzijde van het park. Met name het perceel aan de Vechtdijk heeft visueel grote impact vanwege het zicht vanaf de dijk, de setting van de landschappelijke, natuurlijke omgeving. Het westelijke perceel is niet direct zichtbaar voor passanten. De Marshoekersteeg is doodlopend. De aanwonenden zullen de zuidzijde van het park aan de achterzijden van hun erf wel kunnen zien.

Het bestaande raamwerk van 'groene kamers' draagt grotendeels bij aan de basisinspanning. Het raamwerk heeft maat, verkeert in goede staat van onderhoud en geeft versterking aan de landschapskenmerken en natuurwaarden. De percelen aan de noordzijde en de westzijde vallen buiten het raamwerk en vragen een aanvulling op deze basisinspanning of hiervoor moet gezocht worden naar alternatieve locatie(s) om de impact te verkleinen.

De mate van maatregelen voor inpassing staat niet in verhouding met de ontwikkeling. Het plan legt geen relatie met de (ruimtelijke)kansen die er mogelijk liggen in de ruimere context van het landschap. Het ontwerp gaat hier niet op in, de KGO is niet voldoende uitgewerkt.

Landschap

Wij vragen aanvullend voor de basisinspanning:

- Een heroverweging van de locatie en/of betere inpassing van de percelen aan de noord- en westzijde; binnen de structuur van de 'groene kamers' of binnen een aan te leggen structuur in aanvulling hierop. Dit met het doel de visuele impact te verminderen en tevens aan een robuust raamwerk te bouwen dat ook op de langere termijn aan waarde toevoegt. Met name het perceel aan de noordzijde heeft visueel een grote negatieve impact. Wij adviseren deze zone vrij te houden. In bijlage 1 worden suggesties gedaan:
 - versterking van het raamwerk van de 'groene kamers' in aansluiting op de bestaande singels. Aanvulling met een mix van streekeigen soorten in een 'los' struweel (struiken en boomvormers). Hierdoor krijgen de randen een landschappelijk, natuurlijk karakter. Dit is passend bij het landschap waar de perceelscheidingen waren beplant, zowel in de kenmerkende waaiestructuur als aan de westzijde. De westzijde was meer open van karakter. Deze zijde op een andere wijze inpassen dan de dichte waaiestructuur. Bijvoorbeeld met een minder dicht struweel, kruidenrijke zone, waterzone.
 - de nieuwe struwelen zullen relatief snel het zicht op de panelen ontnemen. Wij adviseren tijdig met deze aanplant te starten zodat er al een kader is waarbinnen het veld wordt ingevuld. Voor een robuuste aanplant adviseren wij een zone van 10 tot 15 meter voor aanplant en overgangszone vrij te houden (aanplant minimaal 6 meter breed). Deze zone draagt bij aan de inpassing van de benodigde hekwerken, het ontnemt het zicht op de opstelling/panelen en

het draagt in algemene zin bij aan de natuurwaarden en de begeleiding voor fauna (routing).

- een nadere uitwerking voor de uitstraling en inpassing van de entree en de hekwerken om het terrein. Prikkelraad is niet wenselijk. In overleg moet er afstemming komen over een functioneel (veiligheid), maar passend hekwerk. Wij adviseren een landelijke, neutrale, uitstraling. In bijlage 2 is een voorbeeld toegevoegd van een hekwerk. Onder de hekken passages voor kleinwild aanbrengen. Ook aan de zijden voldoende ruimte houden langs de singels voor de passage van het grootwild.
- Een nadere uitwerking van de positie van de transformatoren en het schakelhuis. Deze 'kasten', moeten worden gesitueerd aan de binnenzijde van het terrein. Aandacht voor de inpassing van deze installaties op het terrein. De gemeente geeft in haar beleid aan dat de installaties vanaf de openbare weg niet zichtbaar mogen zijn. In aanvulling hierop aandacht voor de kleurstelling van de transformatoren en het schakelhuis. Landschappelijk gezien is een donkere, grijszwarte of groene tint het minst opvallend. De kleurkeuze is afhankelijk van de positie van de objecten en de technische vereisten van de 'kasten'. Zo mogen de 'kasten' waarschijnlijk niet te heet worden. In overleg moet worden gezocht naar een tint die functioneel en goed inpasbaar is. In bijlage 3 is hiervoor een aanvullend advies opgenomen.
- Nagaan of deze ontwikkeling belemmeringen geeft voor het naastgelegen waterwingebied.

Advies aanvullende ruimtelijke randvoorwaarden KGO:

- Ontwerpen in de koppeling van opgaven/kansen die er liggen in het gebied. Hierbij gaat het vooral ook over de kwaliteit die op termijn wordt gegenereerd. Het ontwerp moet landschappelijk robuust zijn en bijdragen aan een raamwerk, passend bij het deelgebied, dat na verwijdering van de panelen op zichzelf een waardevolle aanvulling is op het landschap. Deze ontwikkeling zou onderdeel kunnen uitmaken van andere ontwikkelingen in het gebied, met bijvoorbeeld meerdere agrariërs, op een hoger schaalniveau. Dit is nu niet inzichtelijk gemaakt.
 - voor de invulling van de KGO kan ook navraag gedaan worden bij de gemeente en provincie of er opgaven liggen waarmee een koppeling kan worden gemaakt. Dit kan op een locatie nabij, of in de buurtschappen. Ook biedt een koppeling met zones zoals de EHS/NNN, zone ondernemen met natuur en water mogelijkheden voor het creëren van meerwaarden.
- Versterking van de recreatieve routing in het gebied. De Marshoekersteeg stond eerder in verbinding met de dijk. Mogelijk kan deze route weer hersteld worden in combinatie met de landschappelijke inpassing aan deze zijde.
- Na te gaan of een dubbelgebruik met bijvoorbeeld begrazing of een extensieve bloemrijke weide (nectar) mogelijk is. Dit draagt positief bij aan de beleving van de percelen.
- Monitoring van de bodemkwaliteit en de ontwikkeling van de natuurwaarden op het terrein vanwege de meer extensieve invulling (verschraling). Deze ervaring kan worden

gedeeld met derden en daarmee bijdragen aan de bredere discussie hierover. Vrijwilligers kunnen monitoren in nauwe samenwerking met partijen op het vlak van natuurbeheer.

- Communicatie, een bescheiden verbeelding van de activiteit, het proces van energiewinning. In aansluiting op het waterwingebied van Vitens met haar eigentijdse uitstraling kan ook deze ontwikkeling de passanten inspireren. Bij de positie van de velden binnen de 'groene kamers' kan vanaf de dijk een toegang worden gemaakt die leidt naar het perceel. Vanaf de dijk is het wenselijk het zicht op de energiecentrale in Hessenpoort te behouden. De energie die wordt gewonnen gaat hier naar toe. Deze verbinding is belangrijk te laten zien. In bijlage 1 is dit zichtbaar gemaakt.

Conclusie

De voorgestelde ontwikkeling past in uw beleidsuitgangspunten. De provincie en de gemeente stellen bij deze schaal van ontwikkeling als verplichting dat naast de basisinspanning aanvullende randvoorwaarden worden opgenomen in de advisering (KGO). Vanwege de landschappelijke waarden van de omgeving onderschrijven wij deze verplichting. De gehele ontwikkeling moet landschappelijk een meerwaarde zijn voor de plek op zichzelf en de plek in relatie tot haar omgeving. Zowel voor de korte als ook voor de lange termijn.

De basisinspanning is niet voldoende uitgewerkt. De positionering van een groot deel van het park valt binnen het raamwerk van de waaiestructuur die het landschap kenmerkt. De percelen aan de noordzijde en westzijde vallen buiten deze structuur. Aanvullend voor de basisinspanning adviseren wij onderstaande randvoorwaarden op te nemen: versterking van het raamwerk voor het park als geheel, met aandacht voor de robuustheid van de randen (deels KGO), aandacht voor de hekwerken en de installaties.

Het ontwerp gaat niet in op een meerwaarde van kwaliteit (KGO). Voor de KGO adviseren wij onderstaande randvoorwaarden op te nemen: koppeling van kansen, monitoring van de bodemkwaliteit, bescheiden verbeelding proces energiewinning voor bewoners en passanten.

Bijlage 1: alternatieve locatie percelen en aanvulling landschappelijk raamwerk



Advies te gebruiken percelen volgens voorstel initiatiefnemer



Advies te verkennen percelen binnen het raamwerk en aansluitend



Aanvullen raamwerk waaiestructuur



Aanvullen ontginning buiten raamwerk



Extensieve weide (begraasd, gemaaid)



Informatiepunt



Opties routing



Bijlage 2: referenties sfeerbeelden hekwerken

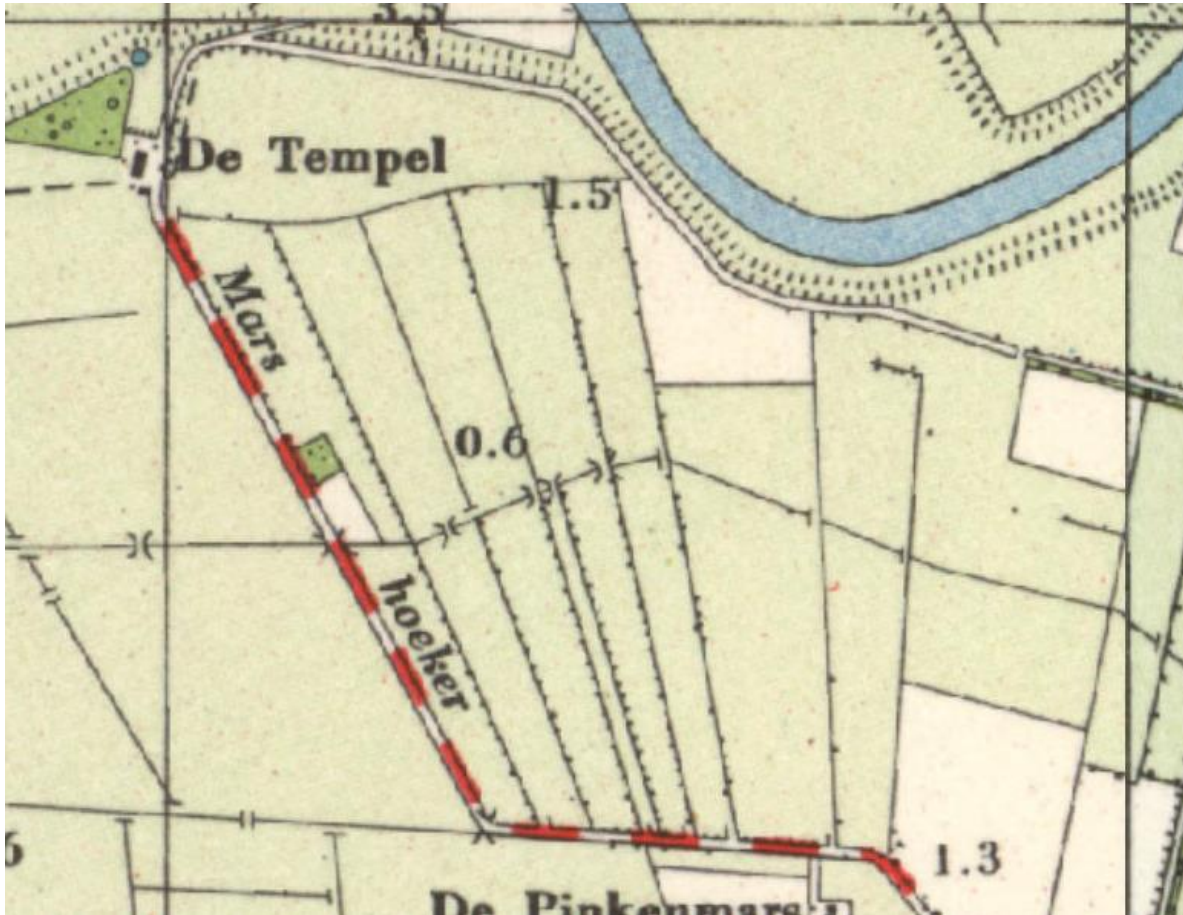


Eenvoudig hekwerk rondom. Dit hek heeft een landelijke uitstraling.

In de provinciale notitie worden meerdere beelden getoond als referentie.



Het bestaande landschappelijke raamwerk met streekeigen singels waarbinnen het park ontwikkeld kan worden.



De doorgaande routing van de Marshoekersteeg die in de KGO als ontwikkeling kan worden meegenomen (uitsnede rond 1960). De route kan ook aan de oostzijde worden gelegd om de opstreckende verkaveling in het waaiervormige patroon te laten beleven.

Bijlage 3: advies kleurstelling kasten

Wij adviseren voor de kasten op het terrein een 'gedekte', 'verzadigde' kleur. In deze kleur zitten mengingen van bruin en geel, de tinten voelen 'warm', natuurlijk. Ze voegen in het landschap, stralen kwaliteit uit. De gedekte kleuren geven rust, stoten niet af. Groentinten, hoewel men hier vaak anders over denkt, zijn vaak niet passend in het landschap omdat zij feller, harder en niet natuurlijk ogen. Alleen groentinten met een menging van zwartogen meer neutraal. Groentinten vallen ook vaak af wanneer wordt gekeken naar de 'warmte' die de kasten ontwikkelen, veel groentinten liggen buiten de reeks van 20-40 graden. Blauwtinten zijn ook minder passend in het landschap. Zij komen koel en afstandelijk over. Hele donkere tinten blauw zijn wel mogelijk, maar ook hier kom je snel buiten de reeks van 20-40 graden.

Grijstinten zijn neutraal. In dit geval staan de kasten in combinatie met stalen (grijze) draagconstructies van de panelen. De grijstinten zoals RAL 7000, 7001, 7023, 7030, 7037, 7040 ogen of 'goedkoop', zijn te 'doods', of zijn licht en vallen daardoor op in het landschap. Dit is niet wenselijk.

Wij adviseren een grijstint toe te passen. Zowel de **kwartsgrijze tint (RAL 7039)** als de **blauwgrijs (RAL 7031)** zijn kleuren die zich goed voegen in het landschap en ook kwaliteit en een zekere rust uitstralen. Zij liggen beiden op 40 graden. De RAL 7031 heeft een menging met blauw, oogt wat killer. De RAL 7039 heeft een menging met bruin, is wat 'warmer'.

KLEURVOORKEUR



RAL 7039 kwartsgrijs



RAL 7031 blauwgrijs

Alternatieve grijstinten die meer midden in het kleurenschema van 20 tot 40 graden liggen hebben niet onze voorkeur. Ze zijn 'killer' en vooral ook lichter en daarmee meer opvallend in het landschap. Dit komt een kwalitatieve uitstraling niet ten goede. Met name de vensterblauwe kleur RAL 7040 is minder warmte gevoelig (30). De andere kleuren zitten op 36 graden.

ALTERNATIEVEN TE OVERWEGEN, maar lichter in het landschap daarmee meer opvallend en 'killer' en 'saaier' van kleur.



RAL 7037 Stofgrijs



RAL 7033 Cementgrijs



RAL 7040 Vensterblauw